

པོ་ཏྲེ་དེག་གནམ་ལོ་རྩྱལ་ཡུལ་གཞི་ཀི་རྩུ་ལོ་ལེ་ལམ་འཕྲིན་གཤམ།

འདྲན་མེད་ས་འཛི་ལ།

པོ་ད་རྩྱལ་མི་དམངས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

ཐོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་
གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱེགས།

འདྲན་ཐོངས་བཞི་བ

ཐོད་རང་སྤྱོད་སྒྲོལ་ཆབ་སྐོས་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་
གཞིའི་རྒྱ་ཆ་ཉུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་།

责任编辑：扎西卓玛

封面绘图：阿旺格桑

西藏文史资料选辑

第四辑

(藏文)

政协西藏自治区委员会
文史资料研究委员会

编

*

西藏人民出版社出版

西藏新华书店发行

西藏新华印刷厂印刷

开本：850×1168 1/32 印张：8.125 插页：2 字数：12.4

1981年12月第一版 1993年4月西藏第2次印刷

印数：01—2,120

ISBN7—223—00543—2/K·103

民文(藏63) 定价：3.87元

(藏) 新登字01号

དཀར་

ཆག

- ༡ པར་ཆེན་སྐྱེད་དབྱ་པ་མེས་ཀྱི་ལ་ནང་ཁུལ་ཏུ་གསང་མེད་ལྟེ་
 རྒྱ་རྒྱུ་ དེ་ན་ཁང་སྐལ་བཟང་བདེ་ཆུང་། (1)
- ༢ ཆེ་སྐལ་རག་དཔང་སྒོ་བཟང་གི་སྐྱེ་ཆེ་ལྷན་ཆེ་མཆོད་ཀྱིས་
 མདོར་བསྟུན།
 རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་ཚོ་ལ་ཐིག་ཕུལ། (33)
- ༣ པར་ཆེན་བཞུགས་སྐར་དང་མིའུ་ལུན་ཏུ་འི་དཔར་ཕྱི་དམག་
 འབྲུག་ བཟུན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ། (43)
- ༤ རོར་སྒྲིང་ཉག་བཟུན་མི་འབྱུར་ཙམ་བང་གསར་སྐྱབ་སྒྲོར།
 སྒོ་ལྷན་ཆོས་འཛིན། (66)
- ༥ རྒྱགས་ཆེན་བདར་པ་རྟོ་ཐོག་སྐྱེ་སྒོ་བཟང་བཟུན་འཛིན་
 འཛིགས་མེད་དཔང་སྐྱུག་གི་རྣམ་ཐར་རག་བསྟུན།
 བཟུང་དགོན་ལོ་རྒྱུས་ཆོས་ཐིག་ཆོགས་རྒྱུང་། (80)
- ༦ མེས་ཀྱི་ལ་ནང་སར་བསྐྱོད་དེ་པར་ཆེན་སྐྱེད་དབྱ་པའི་འོས་
 སྐལ་པོད་ཏུ་གདན་ལུང་སྒྲོར།
 བདེ་གཟིམ་དཔལ་མགོན་ཆེ་རིང་། (92)
- ༧ གཞུང་སྒྲིའི་དཔར་ཐོག་མའི་འགལ་བ་ཡོད་ཆུན།
 ཕུན་རབ་རིན་ཆེན་རྣམ་རྒྱལ། (123)

༩ ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ།

..... ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ། (133)

༡༠ ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ།མིུ་མིང་ཆི། (145)

༡༠ ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ།མིུ་མིང་ཆི།

..... ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ། (167)

༡༡ ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ།མིུ་མིང་ཆི།

..... ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ། (174)

༡༢ ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ།

..... ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ། (180)

༡༢ ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ།མིུ་མིང་ཆི།

སྟེ། ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ། (208)

༡༣ ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ།

..... ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ། (215)

༡༤ ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ།མིུ་མིང་ཆི།

..... ར་སྒྲིང་གི་སྒྲིུལ་རིམ་བྱུང་སྟེ། (245)

བཀ་ཆེན་སྐྱ་མེད་དགུ་པ་མེས་ཀྱི་ལ་ནང་ཁྱལ་དུ་གསང་ ཕེབས་ཀྱི་ཐུང་རྒྱུ།

དོན་ཁང་སྐལ་བཟང་བདེ་ཆུད།

སྤྱི་ལོ་ ༡༧༢༠ ལོའི་གོང་ཙམ་ནས་བཀའ་ཤིག་སྤྱིད་གཞུང་གིས་བཟ་.....
མིས་རྒྱན་པོའི་ཐུང་བྱང་ལ་བཅན་ཐབས་གཞོན་ཕྱགས་རི་ཆེར་བཏང་ནས་དོན་
གནད་མང་པོའི་ཐད་ལ་གསར་སྒྲུབ་རི་སྤྱིད་ཅིག་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དེའི་
ནང་ནས་དོན་གནད་གཙོ་ཆེ་བ་གསུམ་ཡོད་པ་གསུམ་གསལ།

༡ “དམག་ཕྱགས་བཞི་བྱུང་” ཞེས་པའི་སྐོར།

སྤྱི་ལོ་ 1791 (ཆན་ཕྱང་ཁྱི་ལོ་ལྔ་བཅུ་ད་བྱུག) བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་.....
གསུམ་པའི་ཕྱགས་ཐག་ལོར་གོར་ཁྱེད་ལ་བཅན་འཛུལ་བྱས་ཏེ་གོར་.....
དམག་གཞིས་ཅེར་འབྱོར་ནས་བཟ་མིས་རྒྱན་པོར་གཏོར་སྤྱོད་དང་། ཉེན་
ཁ་ཆེ་བས་ཆེ་བྱུང་བའི་སྐབས་དེར་བཟ་མིས་རྒྱན་པོའི་ཐུང་བྱང་ནས་བཀའ་ཤིག་
སྤྱིད་གཞུང་ལ་གོར་ཁྱེད་ལ་ཐུག་གཏོར་ཆེད་དམག་དཔུང་གང་མཆུགས་.....
གཏོར་གནད་ཡོད་པ་དང་། དམག་ཕྱགས་ཕྱག་ཐུང་བྱང་ནས་ཕྱགས་
གང་ཡོད་ཀྱིས་ཐུང་བྱང་ཐུང་ཕྱི་ཕྱོད་ཀྱིས་ཆོག་པ་ཞེས་ཀྱིས་པ་མ་བཟད། དམག་
དཔུང་གཞིས་ཅེ་ཁྱལ་འབྱོར་རྒྱུ་བཟ་མིས་རྒྱན་པོར་རང་ཉིད་ལ་ཐད་གར་.....

འཕྲད་པའི་ཉིན་ཁ་དེ་ལྷ་ཁྱེད་ཀྱི་དམག་ཕོགས་ཐོག་སྐབས་དེར་གང་.....
 ན་གང་ཡོད་ཐོག་ནས་རྒྱུ་བཅོན་གྱིས་འདོན་སྤྲོད་གང་ཐུབ་བྱས་འདུག
 དམག་རྒྱུ་མཐུག་འགྲེལ་བྱས་རྗེས་བཟུལ་ལྷན་ཁྲིམས་གིས་བོད་བཀའ་ཤིག་...
 མིན་གཞུང་ལ་སྐབས་དེར་ཁྲིམས་དམག་དམག་ཕོགས་ཐོག་འདོན་འབུལ་གྱིས་...
 རིགས་ལ་ལྷགས་ཅིས་འབུལ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞེས་བཤད་འདུག་ཀྱང་། བཀའ་
 ཤིག་ནས་དམག་རྒྱུ་མཐུག་ཐེངས་དེའི་དམག་ཕོགས་ཐོག་བཟུལ་ལྷན་ཁྲིམས་ནས་...
 འདོན་སྤྲོད་བྱས་རིགས་ལ་ཅིས་བསྐྱམས་བྱས་པར་དམག་ཕོགས་ཙུ་འཁོར་གྱི་...
 བཞི་བྱུང་ཅམ་ཐིན་འདུག་ཅེས་ལན་གྱི་ཚུལ་རྒྱུ་བཤད་འདུག་པ་ལས། རིན་
 རྒྱུ་གང་ཡང་མ་སྤྲད་པར་ལོ་མང་རིང་བཞག་འདུག དེ་རྗེས་སྤྱི་ལོ་ 1888
 བོད་རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་འཁོར་གྱི་ལོ་དང་། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1904 བོད་རབ་
 བྱུང་བཅོ་ལྔ་འཁོར་ཤིང་འབྲུག་ལོ་གཉིས་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་རྗེས་བོད་ལ་བཅོན་འཛུལ་.....
 དམག་འཁྲུག་ཐེངས་གཉིས་བྱུང་བ་དང་། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1912 བོད་རབ་
 བྱུང་བཅོ་ལྔ་འཁོར་ཚུ་བྱི་ལོར་ལུ་ལྷན་དམག་དང་། བཀའ་ཤིག་མིན་གཞུང་
 དཔལ་ལ་ནང་འཁྲུག་ཐེངས་ཅིག་བྱུང་བ་བཅས་ཀྱི་རྗེས་སྤྱི་གཞི་ནས་བཀའ་.....
 ཤིག་མིན་གཞུང་གིས་གོང་གསལ་དམག་རྒྱུ་མཐུག་རྗེས་གསུམ་ལ་དམག་ཕོགས་...
 རོ་སོ་འབྲུ་ཁལ་གྱི་ ༡༠༤ མོང་ཞེས་བསྐྱམས་འཁོར་ཞིག་བཏོན་པ་དང་ཆབས་
 ཅིག་སྐལ་རྒྱུ་བཟང་པོའི་རྩ་ཆར་ནམ་རྒྱུ་རན་པའི་ཁྲལ་ལ་འཁྱུར་བ་ཞེས་...
 པའི་དཔེ་ལྷན་བཟུལ་ལྷན་ཁྲིམས་དེ་ལྷན་ལམ་སྤྱོད་བཞིན་དམག་རྒྱུ་...
 ཁག་གི་དམག་ཕོགས་ཚོན་འཁོར་གྱི་བཞི་བྱུང་གཅིག་སྐབས་ལམ་ཡོད་པ་ལྷན་ད་
 ལམ་དམག་རྒྱུ་གསུམ་གྱི་དམག་ཕོགས་བཞི་བྱུང་འབབ་འབྲུ་ཁལ་གྱི་ 20
 མོབ་པ་བྱུངས་ཆང་ཆད་མེད་གཅང་སྐབས་དཀོས་སྒྲུའི་འདེད་གཅོར་བྱས་འདུག

དེ་ལ་བཟུང་ཆུན་ཐུང་བྱས་དེ་སྒྲ་མོར་ཁའི་བཅན་འཁྱེད་ལ་སྐབས་ཀྱི་བྱུང་.....
 ཆུན་གནས་ལྷགས་མོར་གསལ་ལྟར་གསལ་བཤད་དང་སྒྲགས་བཟུང་ཆུན་ཐུང་.....
 བྱང་ལ་ཐོད་ཡོངས་ཀྱི་བཞི་བྱུང་ཅན་འཁྱི་བའི་འཛིན་གསུ་ཆུ་ཆུན་དེ་རིགས་.....
 འོན་དངོས་ཐོག་ནས་ཡང་མེད་པ་ལྟ་མི་ཀྱུན་ཤེས་ཡིན་ལྷགས་ཆུ་མཆན་ཁ་.....
 གསལ་དང་སྒྲགས་བཤད་ཆུག་བཤད་ཀྱང་ཉན་འཛིན་གཏན་ནས་མེད་པར་.....
 བཅན་ཤེད་ཆ་འདིར་བྱས་སྐབས། འབྱུང་དུལ་སྐྱུར་གྱིས་ཐོད་དུལ་ཞི་
 བད་ཆུགས་ཐད་བརྒྱུད་ནས་བརྒྱུབས་འཇལ་བྱས་ཀྱང་ད་དུང་བརྒྱབ་བྱ་.....
 སྐྱབ་ཕྱེད་བལ་ཞིང་། རིག་པས་མི་འདུག་པའི་ཆད་འཁོར་ཅི་ཆེ་བཟད་པ་
 དེ་དག་ལྷ་མཐུན་འདིར་བསྐྱུན་ཆེ་བས་ཆགས་ཐབས་བལ་བ་བཟོས་པ་རེད།

༢ «ཆུ་ལྷག་བཀའ་ཆུང་»ཟུང་བའི་སྐོར།

དེའི་མོར་བཟུང་གིས་ཆུན་ཐོད་ཆོས་གཞིས་མི་མེར་ན་མས་ནས་ཐོགས་.....
 དང་། གཞིས་གཡོག སྐྱེལ་འདྲེན་སོགས་ནང་ཁྱད་སྤངས་རྒྱུ་འགྲོ་ལག་འདྲོན་གྱི་
 རྒལ་རིགས་ཁོ་ན་ལས་བཀའ་ཤག་གི་དྲུག་ཆུགས་ཀྱི་ལམ་ཡིག་ནང་གསལ་
 ས་རྒྱུང་ལམ་ཐོག་སོགས་ཀྱི་རྒལ་རིགས་སྐྱབ་ཆུགས་མ་དགོས་པ་ནི་རྒྱལ་འོ་སྐྱ་
 མ་སྐྱུ་ཕྱིར་བུན་པ་སྐལ་བཟང་ཆུ་མཆོས་སྐྱེལ་བའི་«ཆུ་སྐྱེ་ཤེ་བམ་ཆེན་མོ་»
 ཞེས་པའི་ནང་“པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བཀུར་འོས་གཞན་འགྲན་མ་མཆིས་པའི་
 གནས་ལ་བརྟེན་གེར་ལེབ་འབྱར་གསུམ་ལ་རྒལ་རིགས་འགེལ་གཅོར་སོགས་.....
 ལྟ་ཅི་བཟུང་གིས་ཆུན་ཐོད་ཆོས་འབདས་ཡོད་སར་མདོར་ན་སྐར་འཁོར་ཆེ་བ་.....
 ཅན་ཡང་མི་ཆོག”ཅས་གཙང་བཅན་དེ་ལྟ་བུ་ཡོད་ཅུང་། དེ་རྗེས་རིམ་བཞིན་
 ལམ་ཐོག་གི་རྒལ་རིགས་ཆུང་ན་ལམ་མོར་གྱི་འཁྱི་འཁྱེལ་བྱུང་བ་མ་ཟད།

རྒྱ་གསུམ་རྒྱ་གསུམ་མོ་གསུམ་གྱི་ཐད་ལ་གཞུང་ལྷན་མི་མེད་དཔར་ཚད་གཞི་ཆུང་.....
 ཅག་འདྲ་ཡང་ཡོད་གི་ཡོད་འདུག་པར་བརྟེན་སྤྱི་ལོ་ 1793 རོད་རབ་བྱུང་....
 བཅུ་གསུམ་པའི་ཆུ་མའ་ལོར་ཀུན་བདེ་མིང་རྩ་ཆག་རྒྱལ་ཐོག་སྐབས་«ཆུ་མའ་»
 རྩ་བོད་དཔུང་མཆའ་མས་»ཟེར་བ་དེའི་ནང་དོན་ལྟར་ན། གཞིས་ཅེ་འདུ་
 ཁོངས་སྤྱོད་ཆོད་སྤྱེལ་རྩ་ལ་བཞི་བཅུ་ཞེད་གྲ་དང་། ཁལ་མ་དགུ་བཅུ་གོ་
 དགུ་མན་ཆད་གཞུང་ཁོངས་མི་མེད་ནས་གསེལ་སྤྱོད་རྒྱ་གསུམ་དགོས་པ་.....
 དང་། ཁོང་གསལ་རྩ་ཁལ་གཉིས་ཀའི་གྲངས་འཛོར་ནས་གཅིག་རེ་འཕར་
 བ་ཡན་ལ་བཟ་མིས་ལྷན་པོའི་ཆོས་གཞིས་མི་མེད་སྤྱི་ནས་རྩ། ཁལ་མ། རོད་
 སྤྱི་ག་གཟུབ་མིང་། རྩ་གཡོག ཐབ་གཡོག་བཅས་ཀྱི་དུག་ལྷར་རེ་མེ་སྤྱོད་
 དགོས་རྒྱ་གསལ་ཡོད་འདུག་པ་དེ་ལྟར་དུ་བསྒྲུབས་རྒྱ་གསུམ་བྱས་ནས་མེད་མེད་
 ངང་ལོ་མང་རིང་གནས་འདུག་ཀྱང་། དེ་རྗེས་གསར་སྒྲོས་མང་དག་ཅིག་
 འགོ་རྒྱ་གསུམ་ཏེ་བཀའ་ཤག་མིང་གཞུང་ནས་རབ་བྱུང་ ༡༥ མེ་སྤྱེལ་སྤྱི་ལོ་.....
 ༡༧༡༦ རོད་«མེ་སྤྱེལ་བཀའ་ཅ»ཟེར་བ་ཞིག་བརྟོན་པའི་ནང་རྒྱལ་ཅེ་འདུ་...
 ཁོངས་སྤྱོད་ཆོད་སྤྱེལ་རྩ་ལ་བཅུ་ཐམ་པ་ནས་གཅིག་བཀལ་བ་དང་། ཁལ་
 མ་སྤྱོད་བཅུ་ནས་གཅིག་བཀལ་བ་ཡན་ཆད་ལ་“རྒྱལ་ཐོག་ལས་གཡོར་”ཟེར་...
 བ་མེ་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་པས་དེ་མཆའ་མས་བཟ་མིས་ལྷན་པོའི་ཆོས་གཞིས་མི་མེད་
 སྤྱི་ནས་རྩ་ཁལ། རོད་སྤྱི་ག་གཟུབ་མིང་། རྩ་ཐབ་གཡོག་བཅས་རྒྱལ་ཅེ་
 འདུ་ཁོངས་ལ་ཁོ་ན་འཛོར་འབྲི་ཁལ་ཇི་ཅམ་ཟིན་པའི་བདུན་བྱུར་གཅིག་སྤྱོད་...
 རྒྱ་གསུམ་དགོས་པའི་བཀའ་འཕེབས་བྱས་པ་ལྟར་ཁོང་གསལ་མེ་སྤྱེལ། ༡༧༡༦
 ལོ་ནས་པ་ཏ་ཆེན་སྤྱོད་བཅུ་པ་བོད་མེ་བས་མ་སྤྱོད་བར་སྤྱོད་རྒྱ་གསུམ་བྱེད་.....
 དགོས་བྱུང་ཞིང་། ད་དུང་དེ་ལས་ཀྱང་གལ་འགངས་ཅེ་བ་ནི་རབ་བྱུང་ ༡༥

གྱི་ལོ་ ༡༧༢༢ ལོར་ «ཆུ་ཕག་བཀའ་ཅ» ཟེར་བ་དེ་ཡིན། དེའི་ཡང་སྐྱོན་ནི་
 མི་འགའ་ཤས་ནས་ངན་མཐུན་གཡོ་འཕྲུལ་གྱིས་གཞུང་ཁོངས་གཙང་ཆོང་.....
 ཡངས་ཆོག་གས་མཁྱིན་གཅིག་ཡིན་ཁྲལ་ཐོག་ནས་བཟ་ཤིས་སྐྱོན་པོའི་མི་ལེར་.....
 ཆོར་རྟ་ཁལ་ལམ་ཐོག་ཐེ་སྐྱབ་ཇི་བཞིན་མི་བྱེད་པའི་སྐྱར་པོད་བཀའ་ཤག་.....
 ཡིད་གཞུང་ལ་སྐྱན་ཞུ་སྲུལ་ཏེ་བྱོད་བཅུ་པ་པར་པོད་གཞུང་ནས་ཀྱང་གལ་
 ཆེར་བཅིས་ནས་གཙང་ཞིབ་ཟེར་བའི་ཞིབ་དཔྱད་པར་ཅིས་དཔོན་ལྷང་ཤར་...
 བ་རྩི་རྩི་ཆོ་བྱལ་དང་། མཁན་རྒྱུ་སྐྱོན་ཡོང་པ་ཅན་གཞིས་ཅེར་ཆེད་བཏང་
 གིས་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་བཅུག་མཐར་ལྟ་སར་འཁྲན་ཐག་བཅད་དེ་«ཆུ་ཕག་.....
 བཀའ་ཅ» ཟེར་བ་དེ་བཅན་སྒེལ་བྱས་ཤིང་། དེའི་ནང་བཟ་ཤིས་སྐྱོན་པོའི་
 ཆོས་གཞིས་མི་ལེར་ཆོས་«ཆུ་ཕག་སྐྱོན་ཞིབ་གཞུང་» ཅ་བ་སྐྱན་འདྲར་སྐྱོང་.....
 གིས་རྒྱང་སྒེལ་ལམ་ཐོག་འབྲི་སྐྱབ་དཔོན་སྐྱོན་གསལ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་རྒྱ་
 ཆུ་ཕག་སྐྱོན་ཞིབ་གཞུང་ཟེར་བ་ཅ་འཛིན་བྱེད་དཔོན་ན་དང་ཐོག་གཞུང་.....
 ཁོངས་ཀྱི་རྒྱ་ཆའི་མི་ལེར་དང་སྤྱེད་ཁོངས་མི་ལེར་བར་ལ་ཁྲལ་རྟེན་ཤར་ཟེར་.....
 བའི་མིང་ཐོགས་གཅིག་མཆོངས་ཡིན་ཏུ་དོན་ལ་སོན་འགྲོ་དང་། ས་ཞིང་
 གི་རྒྱ་སྐྱོན་ཆེ་ཆུང་ནི་འགའ་ཞིག་ལ་ལྡབ་དང་ལྡབ་ལྟག་དང་། དམའ་མཐར་
 ཡང་འདུན་ཡན་གྱི་ཁྱད་པར་མེད་པ་ཅ་བ་ནས་མེད་ཅིང་། དེའི་ཁར་གཞུང་
 ཁོངས་རྣམས་ནས་ཆུ་ཕག་སྐྱོན་ཞིབ་གཞུང་ཟེར་བ་ཅ་འཛིན་ལག་བསྟར་བྱེད་...
 སྲུལ་སྐྱབས་ཆུས་འཁྲེར་ཤལ་གཞོན་གྱི་ས་ཞིང་ཅ་མེད་རྒྱ་སོང་རིགས་དང་།
 གན་པོའི་རྟེན། དམག་རྟེན་རྒྱ་འཕྱར་རིགས་སོགས་ལ་ཆག་ཡང་བྱུང་ཡོད་
 ཀྱང་། བཟ་སྐྱོན་ཁོངས་གཏོགས་ལ་ནི་ཆུ་ཕག་ཞིབ་བཞོད་ནས་སྐབས་དེའི་
 བར་ལ་མང་སོང་གཤིས་དེའི་བར་ཆུས་འཁྲེར་ཤལ་གཞོན་གྱི་ས་ཞིང་ཅ་སྐྱོངས་

ལྷ་མི་མེད་སོང་ཅུང་དེ་རིགས་ལ་རྒྱ་མཚན་བརྗོད་ས་མེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་
 གན་རྟེན་དང་། དམག་རྟེན་སོགས་ཆག་ཆ་འགྲོ་ལོས་ཚང་མར་ཆག་ཡང་མ་
 ལུང་བར་སྟོང་འཁྲིའམ། སྐ་ཉིས་འཁེལ་བཅས་དོན་ཏུ་ལྷགས་ཞིབ་ནང་ཏུ་
 གསལ་བའི་རྒྱུ་འབྱེད་ཡོངས་རྒྱ་གསལ་འཁྲི་བ་ཡིན་ལྷགས་དེའི་གོང་དུ་ག་.....
 ལུང་བཅུན་ལུང་ལྷག་འཁྲི་རྒྱལ་མེད་བཞིན་ཏུ་སྐལ་མེད་དེར་རྒྱ་མག་བཀའ་ཙམ་.....
 ཟེར་བ་དེ་བརྟོན་ནས་རྟེན་མེད་སྟོང་རྒྱལ་ལྷ་ལུང་བཅན་འགེལ་དེ་ལྷར་ལུང་.....
 བར་བརྟེན་གཞིས་ཅེ་འདུ་ཁོངས་ཀྱི་རྫོང་རྒྱེལ་ཁྲལ་རིགས་ཨ་མ་རྒྱ་གསལ་མཁན་.....
 བཀྲས་ལྷན་ཁོངས་གཏོགས་ཆགས་ཏེ་གཞུང་ཁོངས་སོགས་དེ་ཁོངས་ཐེ་རྒྱལ་.....
 དམོས་མཁན་གཞན་དག་ན་མས་ལུང་གཏོགས་སམ་ཏུང་ཤོག་ཅིག་ལ་ལུང་བ་.....
 རེད། གནས་རྒྱལ་དེ་ལྷ་ལུང་བརྟེན་བཀྲ་ཤིས་ལྷན་པོའི་ཚོས་གཞིས་མི་སེར་
 ར་མས་ནས་ལྷ་ལུང་རང་ལུང་ཞིང་པོ་གསལ་དང་། ལང་ཁྲལ་གཞིས་གཡོག
 དེ་བཞིན་གཞིས་ལུངས་སོ་སོའི་རྒྱིག་འཁྲལ་རྒྱ་ཅེ་མེ་མང་གི་རྒྱེལ་འདྲེག།
 དམག་ཁྲལ། ས་ཚོགས་སོགས་ཀྱི་ལམ་ཐོག་འཁྲི་ཁྲལ་མང་དག་ཅིག་ལྷ་
 མཁུང་རང་འཇགས་རྒྱལ་རྒྱགས་ལྱེད་དམོས་བཞིན་པའི་ཐོག་གཞུང་རྒྱགས་.....
 རྫོང་རྒྱེལ་ལམ་ཐོག་གི་གསར་རྫོས་ཁྲལ་མེ་དེ་ལྷ་ལུང་འཁྲི་རྒྱལ་ལྱེད་དམོས་ཀྱིས་.....
 ལྷན་པས་མི་སེར་ཆགས་རྟེན་ཙམ་གྱི་ལེབ་སྟོངས་སྤྱ་འགྲོ་གཞིའི་ཉན་ཁ་ཅི་.....
 ཅེ་དང་ལྷག་ཏུང་སྐལ་མེད་དེར་རྒྱ་མཚན་ཤོད་ས་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད།

2 “ཞིབ་འཕར་འབབ་བརྗོད”རྒྱུད།

མེད་བཀའ་ཤིག་མེད་གཞུང་གིས་ལྷན་གཏམ་དམག་སོགས་ཀྱི་དམིགས་.....
 སྐར་བཀྲས་ལྷན་ལྷ་ལུང་གི་ཁོངས་གཏོགས་ཚོས་གཞིས་ཁག་གི་ལག་འདེབས་.....

ས་ཞིང་ན་མས་ལ་བསྐྱོར་ཞིབ་ཀྱིས་ཞིབ་འཕར་འབབ་འབྱུང་ཞེས་སྒྲུབ་ཅིང་.....
 རྒྱུ་དེ་མའི་དཔག་ཕོགས་བཞི་རྩུར་གྱི་ཆད་འབབ་ན་མས་རྩུར་རྩུ་ཆད་མེད་.....
 རྒྱུ་བ་འབྱུང་དགོས་པ་ལྟར། ཞིབ་འཕར་འབབ་བཟོ་གཏན་འཁེབས་ཟིན་
 རྒྱུ་མོ་མའི་འབྱུང་འབབ་ཆད་མེད་གཅང་རྒྱུ་བ་ལྱུང་ལྱུན་ལྟར་དཔག་ཕོགས་...
 འབྲི་འབབ་རྩུར་རྩུ་མ་དགོས་པ་ཞིབ་འཕར་གྱི་ཁྲོད་སྒྲུ་འབྱུང་ལྟགས་བཤད་...
 པར། དེ་ལ་བཀྲས་རྩུན་བྲུང་གིས། ར་ཆའི་ཆས་གཞིས་ན་མས་ཀྱི་ཡོང་
 འབབ་གང་ན་ཅི་ཡོད་རང་ཁྲུངས་ཀྱི་རྩ་མའི་མཆོད་ཕོགས་སྒྲུ་རང་དག་རྩ་.....
 འགྲོ་ལྟས་དེ་རྩུག་འཁྲོལ་འབྲིལ་ཙ་བ་ནས་མེད་ལྟགས་དང་ཕོག་དཔག་ཕོགས་...
 བཞི་རྩུར་གྱི་ཆད་འདོན་འཁེལ་དགྱི་ཕྱིད་སྐབས་ནས་བརྒྱུད་གནས་ལྟགས་རྒྱ་...
 མཆོན་དང་སྒྲགས་སྤར་མེད་ཞིབ་འཕར་ཐེར་བའི་འབྱུང་འབབ་འདི་རིགས་...
 འཇལ་རྒྱུ་བ་མི་དགོས་པ་མཐའ་ནན་བརྗོད་རྩུང་ཉན་གིས་ཙ་བ་ནས་མ་བྱས་...
 པར་གཞིས་ཅེ་གྱི་རྫོང་གཉིས་ཕོགས་ལ་ས་གནས་སོ་སོར་རྟག་བསྐྱར་ས་ཞིབ་...
 བྱས་ཏེ་འབབ་བཟོའི་འཆར་གཞི་དགོས་ལྟགས་བཀའ་མཐའ་པ་ལྟར། རྒྱི་རྫོང་
 ཤར་མཁན་རྒྱུད་བརྟན་པ་སྐལ་བཟང་མཆོན་མོར་སོན་འགྲོ་ཅིས་རྒྱག་པར་.....
 བརྟུན་པ་དང་། རྒྱི་རྫོང་རྩུབ་སྒྲུ་བྱ་འགྲོ་ཡུལ་ཁག་ལ་ཕྱིད་ཐབས་འདྲ་ཆད་ཙམ་
 ལས་དོན་ལ་འབྲི་འཁེལ་ཆེ་ཙམ་རྒྱུད་བ་བཅས་ཡང་རྟིང་བཀྲ་གིས་རྩུན་པོའི་...
 ཆོས་གཞིས་རྒྱིལ་སྤར་མེད་པའི་གསར་ཁྲུལ་མོ་དེ་འབྱུང་འདི་ཁལ་སྒྲུ་ཁྲི་བཀྲལ་
 པ་དང་། བོད་དུལ་སྤར་ཆེ་གཞི་སྐྱར་བཅས་འཕར་འབྲི་རྒྱུད་ཞིང་། དེ་རྒྱུ་
 མོ་འབབ་གངས་འཕོར་དོན་སྒྲུ་གཏན་འཁེབས་བྱས་ཏེ་རྒྱ་ཁྱི 1922 ལས།
 མེ་ཡས་ 1927 པར་མེ་རྒྱག་གི་འབབ་སྤེལ་གཅིག་རྩུབ་རྒྱལ་ནས་བརྒྱུ་བ་བྱ་...
 རྒྱུ་བ་ཕྱིད་བལ་བ་ཆེད་རྩུབ་རྫོས་པ་རེད།

དེ་ལྟར་དོན་གནད་ཤོད་གསལ་ཁག་གསུམ་པོ་ནི་སྐབས་དེའི་ཚུན་རྗེས་
 གུ་མོད་ས་གནས་མིང་གཞུང་ནས་བཟུལ་ཟླ་བའ་གི་སྒྲིགས་སྒྲ་ནད་མི་.....
 རྒྱལ་པོའི་ལྷ་མོད་གསར་སྒྲིག་གི་གནས་ཚུལ་མང་དག་རིམ་བར་བཟོས་པའི་
 རྒྱལ་གི་གཙུག་ཆེ་ཤོས་ལ་བརྟེན་པར་ཆེན་སྒྲུབེད་དཔུ་བ་མེས་ཀྱལ་ནད་ཁལ་ཏུ་
 གསར་ཐེབས་མི་གནད་སྒྲུ་མོད་ཀྱི་དོན་ཆུན་ཞིག་ཏུ་བྱུང་པ་རེད།

པར་ཆེན་སྒྲུབེད་དཔུ་བ་གསར་ཐེབས་དོན་སྒྲུ་གནད་སྟོང་།

དེ་ལྟར་གསར་ཐེབས་མི་གནད་སྒྲུ་མོད་ཀྱི་གནས་སྒྲུ་བྱུང་རྟེ་ཐེབས་སྒྲུའི་
 ད་ཤོད་ས་གནི་འཁོར་རྗེས་ཚུན་ལྷན་ཁྲིམ་ལྷ་བྱུང་ཆེ་ཆུང་དེ་ལྟའི་ལམ་...
 རྒྱལ་ཁལ་ཁ་(དེར་སྐབས་ཀྱི་མོག་) རྗེ་བཙུན་དམ་པའི་གསོལ་དཔོན་རྟེ་བཀའ་
 བཀ་མིང་གཞུང་དང་། བཟུལ་ཟླ་བའ་གཞིས་ནས་རེས་མོས་ཀྱིས་གཏོང་
 ལམ་མོད་པ་ལྟར་སྐབས་དེར་ཁལ་ཁའི་གསོལ་དཔོན་གཏོང་རེས་བཟུལ་ཟླ་བ་...
 ཟླ་བའ་ལ་འཁེལ་བ་དང་སྐབས་མཆུངས་མ་ཆེ་ལས་ཆེན་ས་ཁུང་པ་སྒྲོ་བཟང་...
 སྒྲུབ་བཙུན་(རྗེས་སྒྲུ་པར་ཆེན་སྒྲུ་མིང་བཙུ་པའི་སྐབས་གདན་སར་དང་མོག་
 མཁོན་ཆེ་དང་། རྗེས་སྒྲུ་གཟིམ་ཆེ་ཡིན་པ་དེ་རེད) ལ་ཁལ་ཁ་གསོལ་དཔོན་
 བསྐྱོ་བཞག་གནད་ཁལ་གྱིས་ནད་དོན་ཐེབས་སྒྲིག་ཁྱེད་བར་བྱལ་འབྲས་མཁན་...
 པོ་(ཁལ་ཁ་རྗེ་བཙུན་དམ་པའི་དཔུ་ཟླ་) དང་ཆབས་ཅིག་བཟུ་མིས་ཆུན་པོ་...
 ལས་མོན་བསྐྱོད་བྱས་འདུག དེ་རྗེས་སྒྲུ་པོ་ ༡༩༢༣ བོད་རབ་བྱུང་བཙོ་ལྷའི་
 རྒྱུ་མག་པོད་ཟླ་བཙུ་གཅིག་པའི་ནད་པར་ཆེན་སྒྲུ་མིང་དཔུ་བ་སྒྲུ་འཁོར་རྟེན་...
 བཙུས་མིན་ཏུ་སྐབས་བདེའི་མོག་ནས་བཟུ་མིས་ཆུན་པོའི་གདན་ས་དང་ཁལ་
 གྱིས་རྟེ་ཆེབས་མོན་གནད་འདུག ཆེས་མོན་གནད་ཁར་བཟུ་མིས་ཆུན་པོའི་

2

10

ཆེན་མུ་རོ་མ་རང་ཉིད་ཞབས་མི་གཉིས་བཅས་རྟ་པ་གསུམ་བུས་ཉི་དང་པོ་འཇོག་
 གས་ལ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་འདུག བཞད་རུ་དེ་སྐབས་མཐོང་སྒྲོན་གཞིས་མེད་ཀྱིས་
 རྩོད་ཚུད་ནས་ཤེས་ཡོད་པ་ལྟར་བཞད་རུ་བཞུགས་ཞག་སྐབས་ཞབས་རྟོག་.....
 རྩོད་ལེན་གཟབ་གཟེངས་ཞུས་ཁར། ལྟན་རུ་ཐེག་ཆོད་ཀྱི་སྤྱགས་མཁོར་ཙམ་
 པ་ལེགས་འབྲིང་དང་། མོ་ཞིབ། འབྲས། ཤ་མར། རྟ་བྲེལ་གྱི་ཆག་
 སྤགས་འབལ་འབལ་ལྷག་ལྷག་མདོར་ན་རྒྱ་སྤྱག་སྤམ་གསེས་དང་། སྤམ་
 ཆལ་སྤགས་ཀྱང་བཏར་ཆོག་གིས་སྤལ་འདུག་པ་དང་། ད་རུང་སྤྱ་འཁོར་
 ཀྱིས་ལམ་བར་བཞེས་བྱེད་ཤིང་སྤྱགས་ཀྱི་རྒྱབ་ལྗོན་པ་གས་ཆག་སྤྱ་མ་ནག་པོ་.....
 དང་། སྤམ་སྤགས་གི་རྒྱན་ཙན་དེ་གས་ཐབས་ཤེས་དགོས་ལྷགས་བཀའ་
 ཐེབས་སྤྱབས་མཐོང་གཞིས་ཀྱི་འགན་འཁུར་བ་དེས་མཆོད་མོ་དེ་རང་ལ་མི་.....
 ཁག་བགོས་ཀྱིས་ཡས་མས་གང་སར་བཏར་བར་པ་གས་ཆག་དེ་གས་ཉི་ཤུ་.....
 བཀལ་ཙམ་ཐབས་ཤེས་བྱེད་སྤལ་འདུག་པ་ནམས་དང་། འབྲལ་གྱུར་ཁ་
 ཤས་བཅས་ཀྱང་སྤལ་བ་སྤྱགས་ཕན་གསོས་པོ་བྱུང་སྟེ། དེ་ནས་བཞད་
 བུང་སྤྱག་བརྒྱད་བུང་རུ་ཞལ་རྩྭ་གས་རིམ་ཐེབས་ཀྱི་བཞུགས་ཞག་འགའ་ཤས་...
 སོང་རྗེས་དོལ་པ་ཤར་(དེར་གཤེན་ཙམ་ཤན་ཁོངས་ཤིན་ཀྱང་ཀྱང་མི) རག་.....
 ཞི་སྐར་དཔོན་ཟེར་བའི་བྱིམ་གཞིས་ཡོད་སར་ཐེབས་འབྱོར་བྱུང་འདུག་པ་.....
 དེར་ཡང་སྐར་དཔོན་དེ་ཉིད་པུ་ཆེན་ལ་དད་ཞེན་ཤིན་རུ་ཆེན་པོ་ཡོད་མཁན་
 ཞིག་ཡིན་འདུག་པར་བརྟེན་ཞབས་རྟོག་ཞབས་འདེགས་སུན་སྤམ་ཆོགས་པ་....
 ཞུས་ཤིང་སྤྱགས་མཁོ་ཁ་རྩོད་དགོས་རིགས་གང་ཅི་རང་ལ་གང་ཡོད་འདུལ་.....
 ལམ་ཞུས་འདུག་པ་དང་། ལམ་རྒྱས་ཞབས་ཞུར་རྟ་པ་གོ་ལག་རང་འགྲིག་
 ཁ་ཤས་ཉིན་ཚུགས་འགའི་སར་མངགས་རྒྱུ་པ་བཅས་ཞབས་འདེགས་...

རོ་སྐྱོན་པུ་ལྷན་འདུག་ཅིང་། དེའི་གནས་ཚུལ་ན་མས་ཆེས་ཐུག་གནས་ཅ་
 རྒྱུ་ཆེ་བྱུང་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་ཤིས་ཆོར་གྱིས་ས་གནས་མིན་གཞུང་ལ་སྟན་.....
 འབུལ་ལྷན་སྐབས་རག་ཞི་སྐར་དཔོན་རོ་མ་ལྷ་སར་སྐོར་འབུགས་གྱིས་དང་.....
 མོག་གནས་ཆོར་ར་ཐུག་དང་དེ་ཆེས་དོད་མ་བྱས་པ་བཅས་ཀྱི་མོག་གནས་འདྲི་...
 གཙོད་སྐྱུག་སྒྱུར་གང་འཆ་མས་བྱུང་སྐབས་སྐར་དཔོན་དེ་ཉིད་སྐབས་དེར་སྟོ་...
 ས་རང་བྱ་ཆེ་མིན་མི་འདུག སྐུ་འཁོར་ན་མས་དེ་ནས་རིམ་མེད་པས་གྱིས་ཆེ་
 འཛུལ་ཆུ་ཁར་མེད་པས་འབྱུར་སྐབས་བཟ་གིས་སྐྱོན་པོ་ནས་བཏང་བའི་འབུལ་
 བསྐྱེད་པ་ཨ་མ་དོ་ལྷ་མ་མིང་འདོགས་ཀྱི་ཕག་ལག་མཛེས་ཟེར་བ་དང་མཛེས་...
 ཞིང་། ཁོ་ཆོར་ར་མོང་འགའ་གས་འདིད་ཀྱི་ཡོད་འདུག་པ་ན་མས་པ་ཆ་ཆེན་
 སྐུ་འཁོར་ཆེད་མ་སྐྱུར་གྱི་ཆེད་མས་ཁལ་བྱ་གཡར་པོ་བཞེས་སྐབས་ཁོ་ཆུ་འཕྲོས་
 ཉི་འདབས་རི་ཁྲུག་ཅིག་བྱུང་བུལ་ནས་ཉིན་རེ་བྱང་མི་སྒོད་སྐུ་མེད་བྱུང་.....
 འདུག དེའི་སར་སྐོར་བྱུང་མེ་མདའ་བརྒྱལ་ནས་འཇམ་ཤོལ་བྱེད་མཁན་ཞིག་
 བྱུང་འདུག་པ་དེ་ནི་ས་སྐྱུང་ཐོད་དམག་གི་འགོ་གཙོར་འབྱར་སྟོད་པ་ཟེར་བ་...
 ཞིག་དང་ཐོད་དམག་བསྐྱེད་ཞིག་གིས་བྱུར་མཐའ་བསྐོར་ནས་སྐད་ཆ་དྲིས་
 པར་ཨ་མ་དོ་ལྷ་མ་ཡིན་ལྟགས་དང་དཀོར་སའི་ཕྱགས་སྐུ་འབུལ་སྐྱེད་བྱུང་འབུལ་
 བསྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་བྱུང་པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་འཁོར་དང་མཛེས་ཐོག་ར་.....
 མོང་ན་མས་ཆེད་མས་ཁལ་བྱ་གཡར་པོ་འབུལ་དཀོས་མེད་མས་སྐབས་མི་འབུལ་སྐུ་...
 མེད་བྱུང་ནས་འདིར་སྒོད་དཀོས་བྱུང་ལྟགས་བྱུང་པོ་བཤད་པར་ཐོད་དམག་...
 ན་མས་ནས་མེད་མས་མཐུག་བྱུང་ཆེས་འདིད་བྱས་བྱུང་མེད་མས་ཆེས་མིན་ཐམས་.....
 བལ་ནས་བྱིར་ཐོག་བྱེད་དཀོས་བྱུང་འདུག དེ་བཞིན་སྐྱོ་ས་ནས་ཐོད་གཞུང་
 གིས་ཆེས་དཔོན་བྱང་གར་བ་དང་། མདའ་དཔོན་མཆོ་སྐོ་བ་གཉིས་དམག་